

z pewnością wiele. Oby cenna interakcja tych spojrzeń zaowocowała kolejnymi dokonaniem roku 2005.

Tomasz Kienik

Od redakcji: *muzycznych relacji z DNI NAUKI* ciąg dalszy nastąpi. W kolejnym numerze UZ przywołamy główne tezy wykładu *Muzyka w nauce języków* autorstwa prof. Janiny Fyk oraz dr Anny Metery.

Dni Niemieckie - uroczysty koncert

Instytut Kultury i Sztuki Muzycznej włączył się w realizację programu *Dni Niemieckich* na Uniwersytecie Zielonogórskim, przygotowując koncert kameralny mu-

zyki niemieckiej. W dniu 8 października br. w Muzeum Ziemi Lubuskiej, przed liczną zgromadzoną publicznością, wystąpili nauczyciele akademicki: mgr Anna Tułasiewicz-Jęczała (skrzypce), mgr Aleksandra Fudali-Matusewicz (fortepian), mgr Paweł Literski (trąbka), mgr Bronisław Krzystek (klarnet), ad Iwona Kowalkowska (śpiew), ad Anna Ulwańska (śpiew), ad Piotr Luboch (flet), prof. Karol Schmidt (fortepian), prof. Ryszard Zimnicki (fortepian). W programie koncertu znalazły się m.in. kompozycje J.S. Bacha, J. Brahmsa, P. Hindemitha. Przewodnikiem w tej muzycznej podróży była pisząca te słowa.

Barbara Literska

Dni Nauki

W obliczu postępującej pogoni za nowoczesnymi technologiami we wszystkich możliwych dziedzinach życia, nauki humanistyczne stają się często w ogólnym pojęciu dziedzinami drugorzędymi. Taki pogląd wydaje się być popularnym również we wszechobecnym mediach, które jeśli informują o doniosłych wydarzeniach naukowych - to przede wszystkim na płaszczyźnie dziedzin ścisłych.

Tym cenniejsze wydają się wszelkie próby zmiany tego stanu rzeczy, a zorganizowane przez poszczególne instytuty Wydziału Humanistycznego UZ spotkania, wykłady i stoiska w ramach *Dni Nauki* pozwalają sądzić, że również szeroko pojęta humanistyka ma wielu zwolenników w naszym „z informatyzowanym i ścisłym” społeczeństwie.

Wśród ogromnej przewagi wykładów, spotkań i dyskusji z zakresu fizyki, chemii, elektrotechniki, matematyki, inżynierii środowiska, ekonomii czy też astronomii, pojawiły się również interesujące propozycje Wydziału Humanistycznego.

Większość imprez zorganizowanych przez „uniwersyteckich humanistów” w ramach *Dni Nauki*, odbyła się pierwszego dnia w niedzielę 10 października.

Zainteresowaniem odwiedzających gmach przy al. Wojska Polskiego cieszyło się dyktando, gdzie można było sprawdzić swoje umiejętności ortograficzne. Zwiedzający stoiska mogli uczestniczyć także w dyskusji na temat obrazu i słowa w historii, zorganizowanej przez prof. Wojciecha Strzyżewskiego – dyrektora Instytutu Historii oraz wykładzie dr Macieja Witka pt.: „O pożytkach z dzielenia włosa na czworo”.

Obok powyższych pracownicy Wydziału Humanistycznego zaprezentowali również ciekawe prezentacje w bloku pokazów doświadczalnych. Przy stoisku przygotowanym przez dr Joannę Karczewską oraz dr Jarosława Kuczera można było się dowiedzieć, jak w sposób łatwy i praktyczny, a zarazem poprawny, stworzyć drzewo genealogiczne. Stoisko to cieszyło się sporym zainteresowaniem zwiedzających. Swoją obecność za sprawą dr hab. Dariusza Dolańskiego oraz dr Jarosława Kuczera zaznaczyło również stoisko Polskiego Towarzystwa Historycznego, oddział w Zielonej Górze, gdzie prezentowano opinię historyków o regionie lubuskim. Mgr Magdalena Steciąg zaprezentowała „historię dźwiękiem pisaną”.

Przedstawiciele Wydziału Humanistycznego wzięli również udział w pokazach przygotowanych przez Bibliotekę Uniwersytecką.

Choć stoiska Wydziału Humanistycznego w ramach *Dni Nauki* nie były tak liczne, jak miało to miejsce

w przypadku wydziałów zajmujących się naukami społecznymi i matematycznymi, wydaje się, że obecność „humanistów” w swoistym natłoku przedstawicieli nauk ścisłych była bardzo wyrażna. Zainteresowanie często większe, niż miało to miejsce w przypadku stoisk przygotowanych przez inne, licznie prezentowane dziedziny wiedzy, potwierdza potrzebę obecności nauk humanistycznych w naszym życiu.

MT

...Instytut Filologii Germańskiej

Milczeniu nadać słowo międzynarodowa konferencja

Instytut Filologii Germańskiej UZ zorganizował w dniach 20.-22 października kolejną międzynarodową konferencję pt.: *Milczeniu nadać słowo. Humanistyczne wartości literatury niemieckojęzycznej po roku 1945*”.

Konferencja była kolejną wspólną inicjatywą IFG UZ i Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu w Gießen (Hesja), zmierzającą do podjęcia regularnej współpracy naukowej w ramach tzw. GIP (Germanistische Institutspartnerschaft), czyli wspieranego przez DAAD partnerstwa polskich i niemieckich instytutów.

W konferencji, której organizatorami byli dr Robert Buczek i dr Paweł Zimniak oraz prof. Carsten Gansel z Gießen, wzięło udział 26 referentów z Polski, Niemiec, Francji i Czech, m. in. tak znakomici germaniści jak prof. Joanna Jabłkowska - dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Łódzkiego, prof. Hubert Orłowski, wieloletni dyrektor IFG UAM w Poznaniu i przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Zachodniego w Poznaniu, prof. Peter Horst Neumann, dyrektor IFG Uniwersytetu w Erlangen-Nürnberg, prof. Wolfgang Gast z Uniwersytetu Justusa-Liebiga z Gießen. Oprócz wymienionych reprezentowane były następujące ośrodki uniwersyteckie: Augsburg (dr Eugen Kotte), Gießen (dr Karl W. Bauer), Kiel (dr Bodo Heimann), Lipsk (dr Hans-Christian Trepte), Poznań (dr Joanna Drynda i dr Maciej Drynda), Toruń (dr Silke Pasewalck), Wrocław (prof. Wojciech Kunicki, mgr Arletta Szmorhun), Ceske Budejovice (mgr Nicole Birtsch). IFG UZ reprezentowało 10 referentów.

Obrady odbywały się w dwóch sekcjach: I: wojna i pokój / milczenie i mowa oraz II: wspomnienie – przeszłość – pamięć.

Konferencji towarzyszyły dwie wystawy: *Faust w grafice Karla Bauera* i *Sztuki piękne III Rzeszy* (wystawa przyjechała z Poznania).

Dyskusja panelowa na zakończenie obrad pokazała,

Wydział
humanistyczny

że konferencja była dużym sukcesem naukowym, którego produktem finalnym będzie książka.

Serdecznie dziękuję za pomoc w przygotowaniu konferencji, szczególnie władzom dziekańskim oraz Ewie Kubiak, Piotrowi Kryckiemu, Annie Wachocz, Ewie Nodzyńskiej (wystawa) i Irenie Bulczyńskiej (książka), jak również wszystkim pomagającym w przygotowaniach studentkom IFG UZ.

Paweł Zimniak

30-lecie germanistyki zielonogórskiej i hołd pamięci prof. Augustyna Mańczyka - międzynarodowa konferencja naukowa

14-16 października w Instytucie Filologii Germańskiej odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Język niemiecki jako obiekt badań i jako przedmiot nauczania: synchronia, diachronia, lingwistyka porównawcza, glottodydaktyka* organizowana przez Komitet Organizacyjny w składzie: prof. Michaił Kotin, dr Marek Laśkowski, dr Tadeusz Zuchewicz, mgr Piotr Krycki. Wzięło w niej udział ponad 50 naukowców-germanistów oraz gości z Polski, Niemiec, Norwegii, Węgier, Rosji, Białorusi, Ukrainy, Japonii i Iraku. Sponsorzy konferencji to Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Komitet Badań Naukowych, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Stowarzyszenie Twórców i Animatorów Kultury Województwa Lubuskiego „Parnas”, Bank PKO BP SA oraz Wydział Humanistyczny UZ. Radio Zachód objęło konferencję opieką medialną. 40 uczestników konferencji, w tym 9 pracowników naszej uczelni oraz 2 jej absolwentów pracujących obecnie w innych ośrodkach, wygłosili referaty w 4 sekcjach: „Językoznawstwo historyczne języka niemieckiego – kontakty językowe”, „Problemy współczesnego języka niemieckiego – językoznawstwo porównawcze”, „Lingwistyka tekstu”, „Nauczanie i akwizycja języka”. Na uroczystym otwarciu ze słowami powitania wystąpili prof. Józef Korbicz – prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą, prof. Liliana Kiejzik - prodiakan Wydziału Humanistycznego, prof. Regina Orzełek-Bujak – dyrektor Instytutu Germanistyki. Uczestnicy i goście uczcili minutą ciszy pamięć profesora Augustyna Mańczyka (1946-2004) – wybitnego badacza, autora książek i artykułów z filozofii języka, językoznawstwa ogólnego, biosocjologii i problemów współdziałania języka i myślenia, który wiele lat był związany z germanistyką zielonogórską, kształcił pokolenia młodych germanistów, a w ostatnich latach kierował Instytutem Filologii Germańskiej naszej uczelni. Profesor Mańczyk przyczynił się także do przygotowania Konferencji, aktywnie współpracował w Komitecie Organizacyjnym.

Uroczysty wykład pt. „30 lat germanistyki w Zielonej Górze: historia i perspektywy” wygłosił wieloletni pracownik Instytutu Germanistyki byłej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego, a obecnie Uniwersytetu, prof. Eugeniusz Klin. Wykład plenarny pt. „Słowoforma, leksema, słowo semantyczne” wygłosił prof. Józef Darski z UAM w Poznaniu. Przedstawił on zupełnie nowe spojrzenie na metody i modele badań gramatycznych, podsumowujących wieloletnią pracę uczonego, wyniki, które są przedstawione w jego monografii pt. „Linguistisches Analysemodell” – drugie wydanie książki ukazało się drukiem tuż przed konferencją. Po wykładzie odbyła się dyskusja, która m. in. wykazała duże uznanie i zainteresowanie, jakim cieszy się na świecie polska germanistyka.

Obrady w poszczególnych sekcjach były poświęcone tematowi obejmującym prawie wszystkie problemy ba-

dań nad językiem niemieckim w różnych aspektach. Są to historia języka, a szczególnie problemy zmian językowych, kontakty językowe, etymologia, badania materiału źródłowego z archiwów Polski i Niemiec, gramatyka, fonologia i semantyka współczesnego języka niemieckiego, językoznawstwo porównawcze języków niemieckiego i polskiego oraz wybrane aspekty glottodydaktyki i translatoryki. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się referaty wybitnych uczonych z Polski i innych krajów – profesorów Norberta Morcińca z Wrocławia („Znak językowy: bilateralny czy unilateralny?”), Hansa-Wernera Eromsa z Passau („Historia tzw. ‘bezoekolnicznika zastępczego’ w języku niemieckim”), Heinza Vatera z Kolonii („Walencja w leksykonie”), Johna Ole Askedala z Oslo („Skandynawski a średnio-niskoniemiecki: kontakty językowe z typologicznego punktu widzenia”), Irmtraud Rösler z Rostoka („Teksty średnio-niskoniemieckie na terytorium Polski”), Christine Keßler z Poczdamu („Zmiany w typach tekstu jako problem pojęciowy: podejście framesemantyczne”), Aleksija Prokopczuka ze Słupska („Zdania z czasownikami o semantyce ‘proces/wydarzenie’ jako szczególna forma konceptualizacji”), Aleksandra Kiklewicza z Olsztyna („Konceptualizacja językowa lęku na przykładzie języków polskiego i niemieckiego”), Susumu Kurody z Tsukuby („Przedrostek czasownikowy be- w staro-wysokoniemieckim i we współczesnym języku niemieckim”) i innych. Jednocześnie uczestnicy konferencji wielokrotnie podkreślali wysoki poziom referatów młodych badaczy – doktorów i magistrów, w tym z naszej uczelni. Właśnie tę cechę konferencji – możliwość wymiany doświadczeń w dyskusji między znanymi naukowcami a ich młodszymi kolegami – trzeba uznać za jeden z jej najważniejszych celów. Niewątpliwą zaletą konferencji jest też fakt, iż mogli w niej, chociaż biernie, uczestniczyć nasi studenci. Szczególnie ważne jest to dla studentów 4 i 5 roku studiów, piszących już swoje prace magisterskie, mogli oni bowiem w pełni skorzystać z udziału w obradach.

W drugi dzień konferencji po południu odbyła się organizowana przez jej Komitet Organizacyjny dyskusja na podium na temat: „Ile ‘teorii’ należy do kształcenia germanisty na współczesnej uczelni?” Moderatorem dyskusji był prof. Michaił Kotin, a referentami na podium – profesorzy z Polski (Norbert Morcinek i Józef Darski), Niemiec (Hans-Werner Eroms, Heinz Vater i Irmtraud Rösler), Norwegii (John Ole Askedal) i Japonii (Susumu Kuroda). W centrum dyskusji znajdowały się problemy organizacji seminariów magisterskich, udostępnienia studentom najnowszej literatury fachowej oraz stworzenia dla studentów optymalnych warunków pracy naukowej, w tym umożliwienie publikacji najlepszych prac studenckich. Referenci na podium opowiadali o specyfice kształcenia magistrów germanistyki w ich państwach oraz o nowych wyzwaniach wynikających z integracji i globalizacji we współczesnym szkolnictwie wyższym. Gorącą dyskusję wywołały podczas tego posiedzenia pytania uczestników i gości konferencji na sali. Jednym z najważniejszych wniosków dyskusji była teza o konieczności funkcjonowania zakładu lub katedry na uczelni wyższej jako jednostki naukowo-badawczej, zapewniającej stałe połączenie badań naukowych pracowników i przekazania ich wyników studentom.

Program ramowy konferencji składał się z powitania gości podczas ich rejestracji w środę 13 października, uroczystej kolacji dla uczestników i gości w Palmiarni na ul. Ceglanej 14 października, spaceru towarzyskiego po mieście i wspólnej kolacji w restauracji „Ramzes” 15 października oraz wycieczki do Żagania 16 października.

Konferencji towarzyszyła wspaniała atmosfera współpracy, otwartej dyskusji naukowej i dużego zainteresowania ze strony wszystkich jej uczestników, którzy jednomyślnie uznali jej poziom za wyjątkowo wysoki zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i organizacyjnym. Konferencja niewątpliwie została szczególnym wydarzeniem nie tylko dla germanistyki zielonogórskiej, lecz także w wymiarze ogólnopolskim. Jej przebieg i wyniki pozwalają wnioskować o postępie i bardzo dobrych perspektywach rozwoju tej dyscypliny na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Materiały konferencyjne pod redakcją członków Komitetu Organizacyjnego ukażą się drukiem w Europejskim Wydawnictwie Naukowym *Peter Lang Verlag* (Frankfurt nad Menem – Berlin – Berno – Bruksela – Nowy Jork – Oksford – Wiedeń).

Michaił L. Kotin*

* Autor jest profesorem Uniwersytetu, kierownikiem Zakładu Języka Niemieckiego; przewodniczył Komitetowi Organizacyjnemu Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Język niemiecki jako obiekt badań i jako przedmiot nauczania”.

Michaił Kotin laureatem nagrody ministra

Nagroda indywidualna za monografię „*Die werden-Perspektive und die werden-Periphrasen im Deutschen: historische Entwicklung und Funktionen in der Gegen-*

wartssprache“, która ukazała się drukiem w wydawnictwie Peter Lang w 2004 roku. Jest to książka poświęcona wybranym aspektom funkcjonowania czasowników wspomagających w systemie gramatycznym języka niemieckiego. Uwzględnia ona okres od epoki ogólnogermańskiej po współczesny język niemiecki. Na bazie zgromadzonego materiału źródłowego badane są:

- etymologia oraz ewolucja funkcji gramatycznych czasownika „werden” w połączeniu z formami bezokolicznika oraz imiesłowu,
- zabytki piśmiennictwa, zaczynając od Biblii gockiej, przez teksty anglo-saksońskie, staro-wysoko-niemieckie oraz średnio- i nowo-wysoko-niemieckie.

Na podstawie tych badań autor Monografii wnioskuje o przyczynach i mechanizmach zmian językowych w sferze gramatyki języków germańskich, a przede wszystkim języka niemieckiego.

Książka ukazała się drukiem przy wsparciu finansowym fundacji im. A. Humboldta i dotychczas uzyskała pozytywne recenzje wybitnych germanistów polskich i niemieckich, m.in. Hansa Wernera Eromsa z Passau,

Tomasza Fritza z Osnabrück, Józefa Darskiego z Poznania oraz Norberta Morcińca z Wrocławia.

Praca zawiera, w wielu aspektach, nowe spojrzenie na rozwój systemu gramatycznego w ujęciu ogólnym, a szczególnie w odniesieniu do języków germańskich, co pozwala wnioskować o stworzeniu podstaw nowoczesnego podejścia do koncepcji zmian językowych w systemie kategorii gramatycznych.

XVII warsztaty przekładu prawniczego i specjalistycznego

Członkinie Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych TEPIS – **Aleksandra Holli** i **Liliana Sadowska** z Instytutu Filologii Germańskiej - uczestniczyły po raz kolejny w warsztatach przekładu prawniczego i specjalistycznego, zorganizowanych przez Towarzystwo TEPIS, które odbyły się w dniu 25 września w salach nowego gmachu Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.

Budynek powstał w latach 1994-1999 z inicjatywy rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego. Od chwili jego powstania Biblioteka cieszy się rosnącą popularnością jako miejsce pracy intelektualnej, wydarzeń kulturalnych i spotkań środowisk akademickich.

Frontowa i główna część gmachu Biblioteki połączone są pasażem, tak zwaną „uliczką”, pokrytą przeszklonym dachem prowadzącą do „kolumnady filozofów” u wejścia do czytelni głównej. Część frontowa i dwie kondygnacje podziemne mieszczą liczne sklepy, kawiarnie, bary itp. Właściwy budynek Biblioteki, którego wejście zwieńczone jest wykutą w patynowanej miedzi rozwartą księgą z napisem: HINC OMNIA („tutaj wszystko”) składa się z czterech kondygnacji z wszelkimi działami przypisanymi takiej jednostce kulturalnej. Sposób ukształtowania przestrzeni wewnątrz gmachu, organizacja zbiorów i usług pozwalają realizować, tak popularną na świecie, ideę biblioteki otwartej, gdzie kontakt czytelnika z książką nie jest ograniczony barierami przestrzennymi i organizacyjnymi.

Duże wrażenie robi elewacja budynku, przestrzeń wokół gmachu oraz ogród dachowy na szczycie budynku rozciągający się na powierzchni ponad 1 ha, jeden z największych w Europie. „Ogrody BUW” zostały otwarte w 2002 roku i są ogólnie dostępne.

Dotychczasowe „warszawskie” spotkania „TEPISJAN” odbywały się w Bibliotece Narodowej, tegoroczne na wstępie zaskoczyły piękną scenografią.

Warsztaty poprzedziła sesja plenarna, którą otworzyła pani dr D. Kierzkowska, prezes PT TEPIS, witając bardzo liczną grupę uczestników – około 200 tłumaczy różnych języków z całej Polski.

Sesję plenarną rozpoczęła innowacyjna forma doskonalenia przeznaczona nie tylko dla tłumaczy zgromadzonych na tegorocznych Warsztatach. W czerwcu br. powstał pierwszy film szkoleniowy pt. „Sprawa Kellgre-na”, przedstawiający rozprawę sądową w sprawie karnej z udziałem cudzoziemców i tłumacza. Rozprawa taka w rzeczywistości nie miała miejsca, jej scenariusz został napisany tak, by spełniał założone cele szkoleniowe – możliwość przygotowania do tłumaczenia wypowiedzi uczestników rozpraw sądowych tym tłumaczom, którzy w swojej dotychczasowej pracy nie zetknęli się z tłumaczeniem na sali rozpraw oraz adeptom zawodu tłumacza

sądowego.

Film ukazuje przebieg rozprawy i zawiera typową terminologię i frazeologię języka prawniczo-sądowego. Przedstawia jednocześnie rolę tłumacza, wyraźnie zarysowuje jego postać i uwypukla różne sytuacje – często dla niego zaskakujące – z którymi przychodzi mu się borykać w trudnej przecież formie pracy.

Podczas projekcji filmu poszczególne sceny komentowała sędzia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy Jolanta Marek, zwracając uwagę na niuanse sytuacyjne oraz podtekst prawny, który z pewnością ułatwił początkującym tłumaczom oswojenie się z salą rozpraw. Również „wytrawni” tłumacze mieli okazję sprawdzenia swoich umiejętności w formie cichego tłumaczenia symultanicznego.

Następnym punktem programu była prezentacja sejmowej debaty przedstawicieli Polskiego Towarzystwa TEPIS i Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich (STP) na temat projektu ustawy o tłumaczach publicznych, a właściwie reformy statusu tłumaczy przysięgłych.

Dr D. Kierzkowska bardzo szczegółowo omówiła przebieg dotychczasowych czterech posiedzeń nadzwyczajnej podkomisji ds. ustawy o tłumaczach publicznych, powołanej w czerwcu 2004 przez sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Uczestnicy ostatnich obrad podkomisji przedłożyli na piśmie przedstawicielom Ministerstwa Sprawiedliwości „Wspólne stanowisko PT TEPIS i STP nt. projektu ustawy o tłumaczach publicznych” oraz materiał pt. „Uzasadnienie potrzeby stworzenia kodeksu praktyki zawodowej tłumacza publicznego przez polskiego pracodawcę we współpracy z tłumaczami sądowymi zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej (Grotius, Zielona Księga, AGIS), czyli zarzuty wobec tłumacza i sądu możliwe w 2004 z braku odpowiednich norm prawnych”.

Jednym z tematów posiedzeń podkomisji było zakończenie długotrwałej dyskusji dotyczącej tytułu tłumacza publicznego oraz nazwy ustawy i tak uzyskano konsensus co do zachowania dotychczasowego tytułu oraz ustalono nową nazwę ustawy, która brzmi: „**Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego**”.

Innymi ważnymi tematami dyskusji okazały się warunki, jakie ma spełniać kandydat na tłumacza przysięgłego (rodzaj ukończonych studiów, studia podyplomowe w zakresie tłumaczenia) oraz wadliwy sposób powoływania kompetentnej komisji egzaminacyjnej (spór o ilość członków – osób z odpowiednim przygotowaniem i wiedzą merytoryczną).

Istotnym aspektem powyższej problematyki jest również koncepcja podniesienia rangi zawodu tłumacza, możliwość utworzenia organizacji tłumaczy w celu ich obrony, tak jak jest to praktykowane w przypadku adwokatów czy radców prawnych, współpraca z sądem, prokuraturą, policją i organami administracji publicznej, przywrócenie w pieczęci godła państwowego, utworzenie ciała normotwórczego ds. zasad praktyki zawodowej, ustalanie stawek wynagrodzenia we współpracy z tłumaczami.

Powyższe tematy wzbudziły szeroką dyskusję wśród tłumaczy obecnych na sesji plenarnej, tym bardziej, że projektodawca nie uznaje licznych postulatów zmian istniejącego projektu ustawy.

Po przerwie na kawę mikrofon przejęła notariusz Agnieszka Genczelewska, która w niezwykłe sugestywny i przekonujący sposób przedstawiła status prawny i sposób funkcjonowania polskiego notariatu, zachęcając tym samym tłumaczy do utworzenia podobnej formacji zawodowej w celu ochrony własnych interesów. Funk-

cjonowanie notariatu w sprawdzonej już strukturze prawnej jest co prawda związane z wysokimi kosztami, co obala mit o ogromnych dochodach tej grupy zawodowej – znane są przypadki zamykania niedochodowych kancelarii – przyczynia się jednak do wzmocnienia pozycji notariuszy jako osób zaufania publicznego, a takimi są również tłumacze. Młoda, lecz jakże już świetnie obeznana w zawitych niuansach i sprzecznościach przepisów podatkowych, doradca podatkowy Katarzyna Dąbrowska, wprowadziła nas w tematykę problemów związanych z podatkiem VAT, które na szczęście nie dotyczą wszystkich tłumaczy. Przy zawieraniu umów zlecenia ważne jest ustalenie, czy zleciodawca jest podatnikiem w rozumieniu najnowszej ustawy podatkowej, która weszła w życie 1 maja 2004 r., czy też nie. Temat ten wywołał żywą reakcję obecnych na sali „tłumaczy-VATowców”, których rachunki VAT traktowane są przez instytucje państwowe w sposób raczej dowolny i nie zawsze zgodny z przepisami tejże ustawy.

W godzinach popołudniowych rozpoczęły się warsztaty w poszczególnych sekcjach językowych, tj. w sekcji języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, włoskiego i hiszpańskiego.

I tak obrady w sekcji języka niemieckiego otworzył mgr Andrzej Leśniak, przewodniczący sekcji niemieckiej, zapowiadając poszerzenie planowanego programu o dwa dodatkowe referaty.

Mgr Mateusz Wiliński przedstawił własne spostrzeżenia i doświadczenia na temat trudności związanych z tłumaczeniem pojęcia „straż miejska”. Trudności te są związane z faktem, że w innych krajach formacja ta nie jest służbą mundurową. Tłumacz musi sobie jednak poradzić w każdej sytuacji i odpowiednie ekwiwalenty zostały nam oczywiście podane.

Zupełnie inną dziedziną zajął się w swoim wystąpieniu mówiący świetnie po polsku profesor Fred Schulz. Jego próby przekładu utworów literackich, sloganów reklamowych czy wyrażeń potocznych wywołały nie tylko salwę śmiechu, ale także podziw nad żmudnym i wielogodzinnym poszukiwaniem stosownych odpowiedników językowych. Nawet wytrawny znawca języka obcego nie szybko znajdzie ekwiwalent do zwrotu „wyjść na czymś jak Zabłocki na mydle” (*schlecht wegkommen bei etwas*), do neologizmu „nogizm” (*Beinlichkeit*) czy też sloganu reklamowego „Ociec, prać?” (*Soll ich ihn windelweich prügeln, Vater?*).

Kolejnym tematem były strategie tłumaczenia derywatów z *-ung* na przykładzie tekstu prawniczo-ekonomicznego. Dr Artur Kubacki szczegółowo przedstawił problematykę dziedziczenia w polszczyźnie oraz braku dziedziczenia w niemczyźnie właściwości składowych poszczególnych elementów. Polskie odpowiedniki złożzeń z derywatami z *-ung* stanowią jeden motyw nazwotwórczy: *Einzelaufstellung* = *specyfikacja*, *Ehescheidung* = *rozwód*, inne tworzą grupę wielowyrzową: *Abschlusszahlungen* = *zapłata reszty należności*, *Krankentagegeldversicherung* = *ubezpieczenie dziennego zasiłku chorobowego*. W tej samej kategorii znajdują się również grupy przymiotnikowe, dopełniaczowe, narzędnikowe, przyimkowe i dopełniaczowo-przymiotnikowe: *Steuerbelastung* = *obciążenie podatkowe*, *Zuwendungsbestätigung* = *poświadczenie (otrzymanie) dotacji*, *Vermögensverwaltung* = *zarządzanie mieniem*, *Lebensversicherung* = *ubezpieczenie na życie*, *Grundstückveräußerung* = *zbycie nieruchomości gruntowej*.

W dalszej części przejrzyście przedstawiono techniki tłumaczenia grup nominalnych z derywatem z *-ung*. I tak znalazło się tu kalkowanie struktur: *zumutbare Bela-*

stung = **spodziewane** obciążenie oraz zmiana kategorii gramatycznych: **ausstehende Forderungen** = **niepokryte** wierzytelności.

Z kolei dr Marta Czyżewska zaprezentowała nam dobre i złe strony nowego słownika wydawnictwa Pons pt. „Słownik dla firm i instytucji”, który przeznaczony jest przede wszystkim dla młodych adeptów sztuki translatorskiej. Niezbyt duża liczba haseł w porównaniu z innymi dostępnymi na rynku słownikami oraz niezbyt precyzyjna ich adekwatność nie przemawiają na korzyść tego nowego „produktu”.

Niezwykle ciekawy i przydatny temat naświetlił nam natomiast mgr Mateusz Wojnowicz, podając przykłady tak zwanego pisma gotyckiego, czyli fraktury. Wzorowana na ręcznym piśmie średniowiecznym szwabacha z czasem zanikła, przekształcając się w teksturę, przy czym nierozstrzygnięte pozostaje pytanie, czy tekstura i fraktura to ten sam rodzaj pisma ręcznego. Z teksturą spotyka się tłumacz w starych dokumentach, np. wypisach z ksiąg wieczystych z XIX-go wieku lub aktach urzędu stanu cywilnego z początku XX-go wieku. Obecnie ten rodzaj pisma pojawia się dość często w reklamie.

Ostatnie zagadnienie zostało przedstawione ze względów „czasowych” niezwykle skrótowo. Andrzej Leśniak zasygnalizował zaledwie w referacie pt. „Einführung in die Terminologie des Insolvenzverfahrens” trudności w tłumaczeniu niektórych tekstów z tej dziedziny z powodu różnic występujących w polskim i niemieckim prawie. I tak, samo pojęcie: *Insolvenz* = *niewypłacalność* nie sprawia trudności, jednak już *Insolvenzverfahren*, postępowanie obowiązujące w Niemczech od 1 stycznia 1999 (postępowanie upadłościowe i przepisy o ugodzie) muszą zostać przetłumaczone zgodnie z nową (2003 r.) polską ustawą na język polski jako *postępowanie upadłościowe i naprawcze*. Ta terminologia nie jest jednak konsekwentnie przedstawiana przez słowniki nawet najbardziej renomowanych wydawnictw, jak np. wydawnictwo C.H. BECK. *Prawo upadłościowe i naprawcze* przetłumaczone zostało na j. niemiecki jako *Insolvenz- und Sanierungsrecht*. Niektóre tematy poruszane podczas Warsztatów stały się również przedmiotem dyskusji podczas wieczornego „Hieronimkowego” koktajlu z okazji Międzynarodowego Dnia Tłumacza (św. Hieronim – patron tłumaczy).

Reasumując można stwierdzić, iż warszawskie XVII Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego okazały się po raz kolejny cennym forum wymiany doświadczeń tłumaczy i to zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym oraz niewątpliwie przyczyniły się do podjęcia kolejnego kroku w procesie doskonalenia warsztatu tłumacza.

Aleksandra Holli
Liliana Sadowska

....Instytut Filozofii

Sesja International Plato Society Würzburg, lipiec 2004

Okres wakacji nigdy nie jest dla humanistów czasem straconym dla pracy naukowej. Wydawałoby się, że uniwersytety są wtedy puste, a pracownicy – idąc śladem studentów – opuścili mury uczelni i udali się na kanikule. Nic bardziej mylnego. Brak obowiązków dydaktycznych owocuje z nawiązką w pracy naukowej, którą można z powodzeniem kontynuować poza macierzystą uczelnią, nie będąc związanym terminami zajęć, co przecież utrudnia zaplanowanie dłuższych kwerend czy

POŁUDNIOWE SKRZYDŁO REZIDENCJI

wyjazdów konferencyjnych. O pożytkach płynących ze spotkań konferencyjnych nie trzeba nikogo przekonywać, tym bardziej, że jeżeli są organizowane sprawnie i w atrakcyjnych miejscach, to pozwalają na nawiązanie wartościowych naukowych kontaktów. To z kolei przynosi owocne dyskusje oraz wymianę poglądów i doświadczeń.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Platona (IPS) zwołało w ostatnie wakacje prawdziwy *Symposion*, który mógłby się stać – bez wielkiej przesady – wzorem dla organizatorów wszelkich konferencji naukowych. Historia IPS sięga roku 1986. Wtedy odbyło się w Meksyku spotkanie nazwane *Symposium Platonicum*, w czasie którego dyskutowano nad dialogami późnymi. Podczas rozmów zaproponowano, by kolejna konferencja odbyła się w Peruggi (1989). Jednak trzy lata przed samą konferencją poprzedziły długie listowne pertraktacje między znawcami platońskiej spuścizny z całego świata. Doprowadziły one do ważnego ustalenia: planując sesję, umieszczono w niej punkt mówiący o obradach nad powołaniem Stowarzyszenia. Tak więc idea *Symposionu* wyprzedza samo powołanie IPS. Kolejnym krokiem było powołanie serii wydawniczej: *International Plato Studies*. W jej ramach publikowane są nie tylko zbiory wybranych referatów z platońskich konferencji, lecz również cenne monograficzne studia nad filozofią Platona, dokonuje się także reedycji książek stanowiących kamienie milowe w historii badań nad dialogami.

Kolejne spotkania członków IPS odbywały się w Bristolu (1992), Granadzie (1995), Toronto (1998) i Jerozolimie (2001). Ostatnie, siódme z kolei spotkanie Stowarzyszenia, odbyło się w malowniczo położonym Würzburgu. Góruje nad nim twierdza Marienberg, a niemal całe jest otoczony przez winnice, dające moszcz dla znakomitych frankońskich win, które do dzisiaj są magnesem przyciągającym turystów i źródłem poważnych dochodów mieszkańców. Miasto słynie z również z imprez kulturalnych, odbywają się w nim festiwale Mozartowskie. Z zabytkami Würzburga wiążą się nazwiska tej klasy, co architekt Balthasar Neumann, czy rzeźbiarz Tilman Riemenschneider. Jednak to nie miasto i pocztówkowe widoki ściągnęło w swe mury kilkudziesięciu gości, którzy unikali turystycznych ścieżek, a chętniej gromadzili się w chłodnych salach wykładowych i seminarijnych Julius-Maximilians-Universität w Würzburgu.

Założony w XV wieku uniwersytet szybko upadł, dopie-

RECYTACJA "GORGIASAC"

ro biskupia fundacja z 1582 r. przyniosła trwałe efekty. Jej tradycja widoczna jest do dzisiaj. Organizujący konferencję Institut für Klassische Philologie ma swą siedzibę w południowym skrzydle największego w Niemczech barokowego pałacu: Residenz. Pałac zbudowano w wieku osiemnastym, gdy arcybiskup postanowił opuścić siedzibę w Marienberg i przenieść się na drugi brzeg rzeki, gdzie biło serce miasta. Residenz przytacza swym rozmiarem i rozmachem. Freski, autorstwa weneccjanina Giovanniego Battisty Tiepolo, na ścianach i sufitach alegorycznie ukazywały kontynenty i całą Europę znajdujące się w cieniu Würzburga i jego bogactwa. Trzeba powiedzieć, że i dzisiaj robią wrażenie. Do ciekawostek należy fakt, że jednym z języków jakim posługiwał się przewodnik-filolog, była łacina.

Miłośników filozofii Platona można spotkać na całym świecie i nie było kontynentu, który nie byłby reprezentowany na konferencji. Prócz Europejczyków – do których od niedługo czasu zalicza się piszący te słowa – najliczniej przybyli Amerykanie, Kanadyjczycy, Japończycy (przede wszystkim z Uniwersytetu w Tokio) oraz przedstawiciele Ameryki Południowej. Członków Stowarzyszenia, ze względu na ich fachowe zainteresowania, można było podzielić na dwie grupy: filologów i filozofów, choć wśród przybyłych znalazło się także kilku historyków. Wiadomym jest, że filozofia i filologia nie stoją w sprzeczności, co więcej, sprzęgnięte razem niejednokrotnie przynoszą godne uwagi owoce.

Sześć dni Sympozjum zostało rozplanowane tak, że poranki były zajęte przez sesje główne, popołudniami zaś odbywały się bardziej kameralne sesje równoległe. Sala starego uniwersyteckiego kościoła, łączącego gotyckie fasady z klasycystycznym wnętrzem, gościła sesje główne, które były słusznie zarezerwowane dla takich znakomitości platońskiego firmamentu jak Thomas A. Szlezák, Charles H. Kahn czy Christopher Rowe. Trudno jednak powiedzieć, że odczyty podczas sesji równoległych nie były interesujące, skoro pojawiali się na nich uczeni tej klasy co Luc Brisson, Lloyd Gerson, Christopher Gill. Większość uczestników brała udział w sesjach odbywających się w języku angielskim lub niemieckim – w tym i piszący te słowa. Nieco mniejszą część stanowiły wystąpienia w języku francuskim, było też kilka po włosku i hiszpańsku. Wszystkie te języki są oficjalnymi językami IPS, więc referenci chętnie korzystali z prawa używania ich, choć krąg odbiorców był nieco ograniczony. Dużym ułatwieniem było tutaj zaopatrzenie każdego z uczestników w wydaną drukiem księgę abstraktów i tekstów nadesłanych wystąpień. Dzięki temu łatwiej było śledzić wątki poruszane przez referentów mówiących w języku innym niż ojczysty, a trzeba powiedzieć, że było takich sporo. Do grupy tej należeli

przede wszystkim przybyli Japończycy, których grupa zadziwiła swą liczebnością. Z kuluarowych rozmów wynikało, że liczba reprezentantów Kraju Kwitnącej Wiśni nie jest przypadkowa, lecz przekłada się na zainteresowanie Platonem wśród tamtejszych filozofów, u których specjalnym powodzeniem cieszy się jego filozofia społeczna.

Konferencja tegoroczna poświęcona była dwóm dialogom: *Gorgiasowi* i *Menonowi*. Nie są to dzieła z dojrzałego okresu twórczości Platona, lecz – jeśli można tak rzec – stanowią jedne z pierwszych samodzielnych kroków tego filozofa, wyzwalającego się spod wpływu swego genialnego nauczyciela – Sokratesa. Dialogi te wpisują się w tematykę dzieł Platona, w których polemizował z nauczycielami retoryki – sofistami, tym samym deprecjonował rolę retoryki jako narzędzia wychowawczego. *Gorgias* uznawany jest przez uczonych za najdojrzalsze dzieło okresu sokratejskiego w twórczości Platona, bądź za dialog tzw. okresu przejściowego. W rozmowie z tytułowym bohaterem dialogu, sofistą Gorgiaszem, Sokrates wygłasza pogląd, że sofistyka i retoryka są tylko oszukańczym naśladowaniem prawdy i sprawiedliwości, na które mogą się nabrać tylko ci, którzy nie wiedzą, czym jest prawdziwa dzielność – *arete*. Retoryka jest narzędziem perswazji, które z powodzeniem obywa się bez poznania prawdy. W dalszych partiach dialogu Sokrates stawia bardzo kontrowersyjne tezy, jak np. sugerując, że w życiu lepiej ciosy odbierać niż je zadawać, że w lepszym położeniu jest krzywdzony niż wyrządzający krzywdę. Żaden z sofistów, mimo pozorów uczoności, nie potrafił jednak uczynić ludzi lepszymi, tzn. nie dysponował odpowiednim narzędziem wychowawczym. *Gorgias* jest dziełem z dużym ładunkiem dramatyzmu, pobrzmiewają w nim wciąż wątki ateńskiego sądu nad Sokratesem, lecz odnajdujemy tam również przeciwstawienie zjawisk bytowi, przyjemności dobru a jednostki społeczeństwu. Prawdziwe wychowanie i to, co Cycero nazwie potem *cultura animi*, według Platona powinno się opierać na pewnej teorii wiedzy złączonej z rozważaniem zagadnień etyki. Temat ten omawia dialog *Menon*. Gdzie należałoby poszukiwać tego, co czyni człowieka dzielnym i dobrym? Czy można go tego nauczyć? Sokrates odpowiada na te pytania prezentując koncepcję anamnezy, czyli wiedzy jako przypomnienia, na której poparcie opowiada mīt o wędrowce dusz. Jednak kulminacyjnym momentem dialogu jest dydaktyczny eksperyment, który wykazuje, że niewykształcony niewolnik jest w stanie rozwiązywać pewne problemy geometryczne, o ile tylko jest prowadzony odpowiednimi pytaniami. To dowodzi, że prawda i wiedza są dostępne każdemu człowiekowi, że odpowiedzi na pytania, jak być dobrym i sprawiedliwym człowiekiem, należy poszukiwać we własnej duszy. I temu ma służyć filozofia.

Prócz zagadnień najistotniejszych z filozoficznego punktu widzenia, takich jak problem wiedzy w relacji do dzielności z *Menona*, czy dzielności przeciwstawionej przyjemności w *Gorgiasie*, anamnezy i wiedzy matematycznej, poruszano także problemy wykraczające znacznie poza ramy dialogów. Mówiono o roli retoryki w szerszym kontekście filozofii platońskiej i kultury greckiej, tropiono platońskie aluzje do współczesnych mu wydarzeń politycznych, śledzono również dzieje recepcji tych dialogów w starożytności. Przedstawiano także referaty skupiające się na filologicznej i filozoficznej analizie wybranych miejsc dialogów. Trzeba więc przyznać, że zgromadzeni w Würzburgu miłośnicy filozofii Platona wykonali naprawdę wartościową pracę nad tekstami *Gorgiasa* i *Menona*, dlatego też wystąpienia uznane

przez radę wydawniczą IPS za najistotniejsze zostaną opublikowane w tomie zbiorowym.

Warto jeszcze powiedzieć parę słów o otoczeniu i organizacji *Symposionu*. Ceremonia otwarcia została uświetniona m. in. wykonaniem kilku utworów G. Ph. Telemanna. Przemówienie otwierające wygłosił prof. Axel Haase, Rektor Uniwersytetu. Jego słowa nie pozostawiały wątpliwości, że darzy on studia humanistyczne szczególnym szacunkiem. Nie jest to odosobniony przykład, że człowiek zawodowo związany z fizyką, z naukami ścisłymi, posiada szeroką humanistyczną kulturę i zrozumienie dla potrzeb finansowych filologów i filozofów. Nie potrzebują oni przecież skomplikowanej i drogiej aparatury badawczej. Jedyne co konieczne w ich pracy, to szeroki dostęp do literatury, umożliwienie korzystania z internetowych baz czasopism humanistycznych oraz środki na wyjazdy do archiwów i bibliotek. Przypominając historię uniwersytetu, podkreślił rolę, jaką *studia humanitatis* spełniały od wieków w kulturze niemieckiej. Nie były to puste słowa, gdyż każdy z gości mógł odczuć, że władze uczelni nie szczędziły sił i środków, aby Platońskie Sympozjum odbyło się na najwyższym poziomie. Przemówienie kierującego katedrą grecożytności prof. Michaela Erlera potwierdziło słowa Rektora. Dzięki faktowi, że konferencja zbiegła się z obchodami 1300-lecia założenia miasta, uczestnicy konferencji zostali przyjęci w historycznych salach miejskiego ratusza przez władze miasta.

Ducha antyku uczestnicy konferencji poczuli w Uniwersyteckim Muzeum Martina von Wagnera (1777-1858), urodzonego w Würzburgu malarza, rzeźbiarza i archeologa. Nie lada atrakcją było znaleźć się wśród starożytnych greckich waz i rzeźb, w atmosferze dalekiej od muzealnego zaduchu. Najważniejszym punktem programu była urządzona przez kilku uczestników recytacja początkowego fragmentu *Gorgiasa*, która zebrała burzę oklasków ze względu na żywiołowość aktorów oraz doskonale wycucie melodii i akcentacji greczyzny.

Podczas przerw w odczytach można było się zapoznać z najnowszymi wydawnictwami dotyczącymi tematów z filozofii starożytnej. Niestety, dla uczestnika z naszej części Europy, były one z pewnych względów nieosiągalne. Trudno się także spodziewać, aby znalazły się one w polskich bibliotekach uniwersyteckich.

Würzburg szczyty się tradycjami winiarskimi, dlatego też uczestnicy Sympozjum byli hojnie częstowani lokalnym winem, o wyrazistym, nawet ostrym smaku. Przypominać trzeba, że platończy dość sprawnie radzili sobie

z konsumowaniem darów frankońskiej ziemi. Do obsługi wszelkich organizacyjno-biurokratycznych aspektów spotkania zostały zwerbowane co urodziwsze studentki Instytutu Classicum. Adeptki studiów klasycznych, obsługujące konferencję, służyli uczestnikom pomocą w przemieszczaniu się między rozrzuconymi budynkami uczelni, pomagali w jak najsprawniejszym zorganizowaniu pobytu. Mogłoby się wydawać, że są to sprawy drugorzędne, lecz bez uwolnienia uczestników od przyziemnych problemów, partycypacja w świecie platońskiego ducha nie byłaby możliwa. Dlatego też należy docenić wkład młodzieży akademickiej w przebieg tej prestiżowej, międzynarodowej imprezy. Koordynatorem tej strony Symposionu był asystent prof. M. Erlera, dr Stefan Schorn. Jego praca rozpoczęła się całe miesiące przed konferencją i zakończyła długo po niej. Korrespondował z uczestnikami, załatwiał im noclegi na miarę ich portfeli, czy pomagał zaplanować podróż.

Trudno w kilku słowach zakończyć streścić, ile można się przy okazji takiego spotkania nauczyć. Nawiązane kontakty będą z pewnością procentować w przyszłości w postaci publikacji. I to są istotne, choć na razie niewymierne, owoce rozmów ze specjalistami w historii filozofii starożytnej. Trudno też uniknąć smutnych wniosków płynących z porównania pewnych aspektów pracy humanistów na niektórych uczelniach po obu stronach Odry i Nysy. Najważniejszym jest jednak dialog, który choć utrudniony czasem przez brak literatury, wzbogaca zawsze obie strony.

Tomasz Mróz

....Instytut Historii

III Ogólnopolska Konferencja Epigraficzna, Zielona Góra 13. 10. 2004 r.

Pracownia Epigraficzna działająca przy Zakładzie Nauk Pomocniczych Instytutu Historii UZ już po raz kolejny zorganizowała konferencję poświęconą badaniom epigraficznym. Choć epigrafika należy w Polsce do mało popularnych dziedzin badań historycznych, obecność przedstawicieli liczących się w kraju ośrodków akademickich (Poznań, Gdańsk, Kraków, Wrocław, Katowice), zdaje się potwierdzać coraz większe zainteresowanie badaniami pisma na materiałach twardych. Licznie zaprezentowali się również przedstawiciele Uniwersytetu Zielonogórskiego, skupieni wobec jedynej w Polsce pracowni specjalizującej się w badaniach epigraficznych.

Obok prezentacji wyników badań uczestników spotkania, ważne miejsce zajęły dyskusje, będące rzadką okazją do wymiany doświadczeń w zakresie epigrafiki. Interującym wzbogaceniem konferencji była obecność historyków sztuki oraz filologów. Obok prób omówienia określonych obiektów zabytkowych, podobnie jak w latach ubiegłych, istotnym elementem konferencji były rozważania dotyczące metod badawczych. Pomimo, że epigrafika polska już kilkadziesiąt lat temu podjęła próbę wypracowania sposobu badań, wydaje się, że wobec nowych wyzwań badawczych, jakimi są zachodnie i północne obszary Polski, dotychczasowe metody nie spełniają pokładanych w nich oczekiwań.

Wszystkie zaprezentowane materiały zostaną opublikowane w drugim tomie „Studiów Epigraficznych”.

Ogromny wkład w całe przedsięwzięcie wło-

PROF. ERLER, AUTOR I DR SCHORN

DR EDWARD SKIBIŃSKI OMÓWIL PROBLEMY HISTORYCZNE I JĘZYKOWE ZWIĄZANE Z EPITAFIUM BOLESŁAWA CHROBREGO (Z LEWEJ). PROF. JOACHIM ZDRENKA PRZEDSTAWIŁ UWAGI NA TEMAT OSTATNIH EDYCJI EPIGRAFICZNYCH W POLSCE (Z PRAWYJ)

żyli: prof. dr hab. Joachim Zdrenka, dr Adam Górski oraz dr Paweł Karp.

Program i uczestnicy konferencji:

- prof. **Wojciech Strzyżewski** – dyrektor Instytutu Historii UZ – otwarcie konferencji
- prof. **Joachim Zdrenka** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Uwagi epigraficzne na temat ostatnich edycji inskrypcji w Polsce*
- prof. **Krzysztof Maciej Kowalski** (Uniwersytet Gdański) – *Gotyckie plomby towarowe jako źródła epigraficzne (w świetle artefaktów przechowywanych w kolekcjach gdańskich)*
- prof. **Antoni Barciak**, dr **Iwona Pietrzyk** (Uniwersytet Śląski) – *Epigrafika górnonośląska – przykład Mysłowic*
- dr hab. **Wojciech Krawczuk** (Uniwersytet Jagielloński) – *Inskrypcje kaplic cmentarnych przy kościele garnizony w Jeleniej Górze*
- mgr **Anna Krzemińska**, mgr **Grzegorz Wiśniewski** (Uniwersytet Śląski) – *Inwentaryzacja i opracowanie inskrypcji w warunkach środowisk lokalnych – propozycje metod badawczych. Przykład Gminy Kęty i Miasta Chrzanowa*
- dr **Adam Górski** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Epigrafika powiatu wschowskiego i zielonogórskiego, podsumowanie stanu badań*
- mgr **Marceli Tureczek** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Epitafia i tablice pamiątkowe do końca XVIII wieku w kościele pocysterskim w Gościkowie - Paradyżu*
- dr **Paweł Karp** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Nagrobne płyty figuralne jako zabytki epigraficzne i źródło do historii sztuki wojennej* (wybrane przykłady z terenu województwa lubuskiego)
- dr **Paweł Stróżyk** (Uniwersytet A. Mickiewicza) – *Nagrobna płyta opata Stanisława z klasztoru benedyktynów w Lubiniu*
- dr **Edward Skibiński** (Uniwersytet A. Mickiewicza) – *Epitafium Bolesława Chrobrego – problemy historyczne i językowe*
- dr **Krzysztof Benyskiewicz** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Epitafium Wilkowskich w Wilkowicach*
- mgr **Katarzyna Sanocka** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Symbolika chrześcijańska jako element badań epigraficznych na przykładzie XVII i XVIII- wiecznych płyt na-*

grobnych z lapidarium w Bytomiu Odrzańskim

- mgr **Jan Pacholski** (Uniwersytet Wrocławski) – *Pomniki poległych w wojnie prusko - austriackiej 1866 roku ich symbolika i retoryka*
- mgr **Przemysław Szpaczynski** (Uniwersytet Zielonogórski) – *Epigrafy umieszczone na pomnikach poświęconych pamięci Lutra.*

MT

Profesor Hieronim Szczegółą honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego

Podczas ostatniego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Historycznego w Krakowie, honorowym członkiem PTH został prof. Hieronim Szczegółą. Jest to drugie takie wyróżnienie przyznane historykowi związanemu z zielonogórskim środowiskiem naukowym.

Prof. Hieronim Szczegółą urodził się 24 września 1931 roku w Rostarzewie niedaleko Wolsztyna. Swoją edukację rozpoczął w Grodziskim Gimnazjum, kontynuując ją w Sulechowie, gdzie już jako uczeń IV klasy prowadził zajęcia w klasach młodszych. W 1950 roku zdał egzamin maturalny, by następnie rozpocząć studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. Swoje zainteresowania historyczne rozwijał pod kierunkiem prof. Józefy Grabickiej. W 1963 roku obronił rozprawę doktorską na temat głogowskiej wojny sukcesyjnej w latach 1476 – 1490. W roku 1970 otrzymał na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu tytuł doktora habilitowanego, w roku 1975 tytuł profesora nadzwyczajnego, a w roku 1987 tytuł profesora zwyczajnego. W międzyczasie odbył liczne staże naukowe na uniwersytetach w Niemczech, Holandii, Rosji, Węgrzech i Czechach.

Prof. Hieronim Szczegółą zalicza się do ludzi, którzy włożyli największy wkład w rozwój zielonogórskiego środowiska akademickiego. Warto wspomnieć, że był pierwszym rektorem zielonogórskiej WSN, później zaś wieloletnim rektorem WSP w Zielonej Górze.

Wśród dorobku naukowego nie sposób wymienić wszystkich prac naukowych – jest ich ok. 300. Znaczna ich część dotyczy m. in. problematyki historii ziem zachodnich oraz problematyki metodologicznej.

Profesor Hieronim Szczegółą to nie tylko członek PTH, ale również Instytutu Zachodniego, Lubuskiego Towa-

rzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, Instytutu Śląskiego. Wielokrotnie zasiadał w zarządzie wymienionych organizacji, jak też w zarządzie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

MT

...Instytut Politologii

Rola elit lubuskich

W dniu 6 XII 2004 roku Instytut Politologii UZ organizuje konferencję naukową na temat: Rola elit w życiu społeczno gospodarczym regionu lubuskiego. Przedmiotem konferencji będzie m. in. poszukiwanie odpowiedzi na temat statusu regionu lubuskiego i jego dalszego rozwoju w strukturach UE.

...Instytut Socjologii

Pogranicze – nowa perspektywa? konferencja socjologów

21-22 października w Łagowie Lubuskim odbyła się kolejna, piąta edycja konferencji z cyklu „**Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Pogranicze – nowa perspektywa?**”. Konferencja zorganizowana została przez Instytut Socjologii UZ, Lubuskie Towarzystwo Naukowe oraz Polskie Towarzystwo Socjologiczne Oddział w Zielonej Górze.

Konferencje „Transgraniczność w perspektywie socjologicznej” odbywały się kolejno w latach: 1996, 1998, 2000, 2002. Rezultatem każdego spotkania były prace zbiorowe, które spotykają się z dużym zainteresowaniem środowisk naukowych i są wysoko oceniane przez recenzentów. W roku 2003 dr hab. Leszek Gołdyka, prof. UZ – ówczesny dyrektor IS UZ - uhonorowany został za serię wydawniczą „Transgraniczność...” Kamieniem Milowym (nagroda przyznawana przez miesięcznik „Puls”).

W tym roku osobą czuwającą nad merytorycznym przebiegiem konferencji była dr Żyvia Leszkowicz-Baczyńska, która jednocześnie była jej głównym organizatorem.

Konferencję otworzył dr hab. Zdzisław Wołk, prof. UZ, prorektor Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Uczestnicy wygłaszali swe wystąpienia w ramach 5 sekcji:

- Pogranicze w perspektywie teoretycznej i metodologicznej. Nowe wymiary
- Pogranicze południowo-wschodnie – uwarunkowania społeczno-kulturowe
- Instytucjonalno-organizacyjny obszar transgraniczności
- Procesy edukacyjne i problem dezorganizacji na obszarach przygranicznych
- Pogranicze w odmiennych perspektywach poznawczych.

W konferencji wzięło udział 36 referentów. Swoją obecnością zaszczytili nas m.in. profesorowie – Marian

Konferencji towarzyszyć będzie panel dyskusyjny z udziałem reprezentantów elit regionu lubuskiego.

Studia z historii najnowszej nowa pozycja wydawnicza

Niedawno ukazała się zbiorowa publikacja (red.) W. Hładkiewicz, M. Szczerbiński pt.: „Nadzieje, złudzenia, rzeczywistość. Studia z historii Polski XX w.”, dedykowana prof. T. Wyrwie, historykowi polskiemu zamieszkałemu w Paryżu. Praca została wręczona prof. T. Wyrwie przez prof. W. Hładkiewicza podczas VIII Międzynarodowego Symposium Biografistyki Polonijnej w La-tocquet w Normandii.

Pola Kuleczka

wydział
nauk
pedagogicznych
i społecznych

Niezgoda (Uniwersytet Jagielloński), Daniel Markowski (Uniwersytet Rzeszowski), Andrzej Sadowski (Uniwersytet w Białymstoku), Ewa Jurczyńska-McCluskey (Akademia Techniczno-Humanistyczna, Bielsko Biała), Krystyna Janicka (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Leszek Gołdyka (Uniwersytet Szczeciński), Zbigniew Kurcz (Uniwersytet Wrocławski), Andrzej Sakson (Instytut Zachodni, Poznań), Jan Sikora (Akademia Ekonomiczna, Poznań).

Konferencja finansowana była ze środków Komitetu Badań Naukowych i Instytutu Socjologii UZ. Jednocześnie dziękujemy za pomoc finansową Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze, Piekarni „Grono” oraz Małgorzacie Gajewskiej.

FOT. A. TRZOP

Nowi pracownicy

W roku akademickim 2004/2005 pracę w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego rozpoczął **prof. zw. dr hab. Kazimierz Słomczyński**, który objął stanowisko kierownika Zakładu Metodologii Socjologii.

Od 1989 roku Kazimierz Słomczyński jest profesorem Wydziału Socjologii Ohio State University. Tytuł doktora habilitowanego uzyskał w 1981 roku na Wydziale Filozofii